

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letna 60 Din. za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. šif. rač. 11.153. Telefon 3112

Stanovska smer organizacije

V letu 1926. si je učiteljska organizacija začrtala povsem točno smer svojega delovanja. Odrkla se je vsake strankarsko politične patronance in sprejela edino pravo — stanovsko smer svojega nadaljnjega udejstvovanja. Od tega časa dalje se je spremenil tudi način borbe za skupne interese učiteljskega stanu. Do Deklaracije v l. 1926. se je vodila tudi v učiteljskih organizacijah gonja enega dela učiteljstva proti drugemu, a deklaracija sama je pokazala pot prav vsemu slovenskemu učiteljstvu do onega polja, kjer edino lahko plodonosno uporabljajo svoja prizadevanja v korist celokupnega stanu. Ne v borbi enega proti drugemu, marveč ramo ob rami, v borbi za skupne interese stanu, bo želo učiteljstvo najboljše sadove svojega dela za šolo in zase. In to načelo je zmagalo, priznalo ga je ogromna večina učiteljstva in sklenila usmeriti po njem vsa svoja stremjenja. Stanu kot celote ne morejo motiti neznatne izjeme, ki jih tvorijo oni, ki se niso mogli sprijazniti z načelom, da more izvojevati popolne uspehe v borbi za svoje pravice edino oni stan, ki je nerazdružljivo povezan v enotni stanovski organizaciji.

Kako nujno potrebno je učiteljstvu tako stališče nam jasno kažejo dogodki v zadnjih letih.

Da ponovno poudari svoje stališče in si še točneje začrta svojo pot, ki je povsem ločena od vseh strankarsko političnih interesov, je sprejela naša organizacija na svoji glavni skupščini v Sarajevu. Deklaracijo o smeri stanovske politike JUU, v kateri je med drugim tudi poudarila, da se hoče boriti za svobodo otroka v šoli, za svobodo učitelja in za svobodo šole in šolske organizacije. Načela stanovske morale in časti so še prav posebno poudarjena v tej deklaraciji, ker edino etično izkristalizirano in stanovsko zavedno članstvo tvori močne temelje organizaciji, ki ji pripada.

Učiteljska organizacija ni nikoli krenila s pota. Nepristransko je delala le za koristi svojega članstva in prav to je bilo povod, da je bila in je deležna napadov od leve in desne. Toda korakajoč v smer, ki jo je članstvo odobrilo, in ki je edino pravilna, se pač predobro zaveda — ker to močno občuti — da zastopajo načela, zahteve in koristi stanu, naleti vedno na interese posameznih političnih strank, katere se ne morejo sporazumeti z dejstvom, da so že minili časi, ko se je tretiralo učitelja edino kot strankarskega priganjača in eksponenta.

Večkrat je že naletela naša organizacija v dravski banovini na odpor, ker se niso nikakor hoteli upoštevati interesi celokupnega učiteljskega stanu. Svoje stališče do raznih aktualnih vprašanj je tolmačila v svojih spomenicah z dne 1. februarja 1931., 6. novembra 1932. in 18. avgusta 1934., v katerih je ugotovila kvarne vplive na učiteljstvo in stan. Razmere se vkljub vsem naporom organizacije niso izpremenile na bolje, marveč so postavile šolo in učiteljstvo v tako težak položaj, da smo primorani zopet in zopet poudarjati, kako potrebna je za šolo in stan čista in neodvisna stanovska smer učiteljstva in njegove organizacije ter borba proti nezdravim pojavom vsakovrstnih političnih izprememb.

Tudi v nedeljo je bila na zboru predsednikov sestavljena posebna spomenica, v kateri so zavzeli predsedniki sreskih društev skupno z upravnim in nadzornim odborom stališče k vsem aktualnim vprašanjem tičočim se šole in učiteljstva. Čeprav se namreč ne more naprtiti učiteljstvu odgovornost za politične peripetije, mora učiteljski stan vedno nositi posledice teh izprememb. To pa nedvomno vpliva na duševno stanje učiteljstva, kar seveda ne more biti v korist njegovega dela v šoli in med narodom.

V taki situaciji moramo vedno poudariti svojo neuklonljivo voljo, porojeno iz bridkih izkušenj, ki smo jih črpali iz zgodovine učiteljskega stanu in jih sami doživljali, da hočemo vztrajati na začrtani poti in voditi svojo organizacijo v borbi za izvojevanje in ohranitev učiteljskih pravic po strogo stanovskih načelih, docela nezavisno od strankarsko-političnega življenja.

Pri tem nas vodita prepričanje in zavest, da imamo vsi učitelji, neglede na difference v svetovnih nazorih, docela iste pravne in materialne interese, in da je organizacija na strogo stanovski osnovi najboljše in edino sredstvo za izvojevanje vsemu stanu potrebnih dobrin.

Pojavi v javnosti in v tisku gredo za tem, da izpodkopavajo ugled in čast učiteljskega stanu. Učiteljstvo je v obrambi zoper take pojave prepuščeno samo sebi in prav to mora biti najboljši argument, da moramo delati z združenimi močmi za ugled stanu, ki mu pripadamo in ki je poleg tega najvažnejši faktor med našim narodom. Zgodovina bo obsodila one, ki ustvarjajo med narodom ne-

razpoloženje do učiteljstva, a mi se bomo s ponosom zavedali, da smo izvršili svojo stanovsko dolžnost ker smo se ob priliki vseh, za šolstvo in stan kvarnih pojavov postavili na branik stanovske časti in morale.

Ugotoviti moramo, da ljudstvo ni proti učiteljstvu in če se kje pojavi nerazpoloženje, je to le plod brezvestnega ščuvanja.

Učiteljstvo ima začrtan svoj delokrog s šolskim zakonom. Če sam ta zakon in pa tudi nešteti odloki ga postavljajo kot voditelja in iniciatorja vsega dela med narodom in mu ne dopuščajo, da bi se posvečal zgolj šoli in mladini. In prav to delo je nešteto krat vzrok, da se čisto pojavljajo neosnovani in an-

nimni napadi na učiteljstvo. Ne prihaja to iz ljudstva, marveč so vse drugačni interesi skriti za takimi pojavi. Toda to nas ne more in tudi ne sme motiti. Organizacija mora slej kot prej korakati svojo točno začrtano pot, in tudi v bodoče, kot je to delala doslej, obsojati vse nemoralne pojave, pa bodisi v javnosti ali tudi v stanu samem, kajti le na ta način bo njena borba vodila do sigurnih uspehov.

Stanovska smer naše organizacije nam od mnogih strani vsiljuje borbo za čast in pravice vsega učiteljskega stanu. To nas ne moti in prav nobena težava nas ne sme odvrtiti od cilja, ki smo si ga začrtali. —ž.

Predsedniški zbor JUU — sekcije za dravsko banovino

Aktualne stanovske in prosvetne zadeve — Monopol učnih knjig — Spomenica o pereh problemih šole in učiteljstva v dravski banovini

V nedeljo so se zbrali v Mariboru predsedniki sreskih društev JUU sekcije za dravsko banovino. Naravnost odlična udeležba na tem predsedniškem zboru nam jasno kaže, da se funkcionarji in člani zavedajo dolžnosti, stati neomajno v borbi za učiteljske pravice, še posebno v trenutku, ko je učiteljstvo moralno in materialno močno prizadeto.

Zboru je prisostvovalo 13 članov upravnega in nadzornega odbora in od 34 sreskih društev 31 predsednikov odnosno njihovih namestnikov.

POČASTITEV SPOMINA
† TOV. ANTONA HRENA.

Pred prehodom na dnevni red se je predsednik tov. Ivan Dimnik spomnil pokojnega tov. Antona Hrena, katerega delo za organizacijo in stan je očrtal v kratkih in značilnih potezih. Prisotni so počastili spomin draga pokojnika z enominutnim molkom in vzklikom »Slava«.

PREDSEDNIKOVO POROČILO.

Predsednik sekcije tov. Ivan Dimnik je podal stvarno in izčrpno poročilo o najvažnejših vprašanjih, ki zadevajo naše združenje.

Takoj v početku svojega poročila se je dotaknil naše Deklaracije iz leta 1926. ter potegnil paralelo med to in Deklaracijo sprejeto na letošnji glavni skupščini. Poudaril je, da so se po letošnji glavni skupščini razmere v naši organizaciji povsem konsolidirale, kajti sedaj so urejene tudi razmere v sekciji za savsko banovino. To dejstvo nas mora navdajati z zavestjo, da predstavlja danes JUU trdno, močno in enotno učiteljsko organizacijo v Jugoslaviji. Ta ugotovitev bo morala prej ali slej odpreti oči vsem odločujočim krogom, ki naj spoznajo, da je učiteljstvo tisto, ki predstavlja med najširšimi plastmi našega naroda zastopnike javne uprave.

Pravila JUU.

Nova pravila, ki so bila sprejeta na glavni skupščini v Sarajevu, se niso uveljavljala. Potrditi jih mora še prosvetno ministrstvo, kateremu bodo predložena v potrditev vse, kakor še pred 1. aprilom. Izvršni odbor ni predložil pravil v potrditev, ker je čakal, da se sprejmejo prej najavljeni zakoni. Da bo mogla prihodnja glavna skupščina že poslovati po novih pravilih, jih bo izvršni odbor v najkrajšem času predložil g. prosvetnemu ministru.

Poslovnik za stanovska častna razsodišča.

Poslovnik za stanovska častna razsodišča, ki je bil sprejet na letošnji glavni skupščini se tudi doslej še ni mogel uveljaviti. D je bilo njegovo sprejetje nujno potrebno, je razvidno iz dejstva, da odobravajo to vse banovinske sekcije. Ta poslovnik ne predstavlja kakšnega policijskega sredstva napram članstvu, marveč naj služi vzgojnim svrham. Potrebno je tudi na učiteljskih zborovanjih razpravljati o tem poslovniku, da ga spozna tudi članstvo, ki se bo uverilo, da je ta poslovnik edino pravilno samovzgojno sredstvo.

O noveli k zakonu o narodnih šolah.

V glavnem odboru so razpravljali tudi o noveli k zakonu o narodnih šolah. Sklenjeno je bilo, da se pripravijo predlogi učiteljskega združenja za novelo zakona, tako da bomo imeli vse pripravljeno, ko bo postalo vprašanje aktualno.

Z ozirom na vzdrževanje šol se napoveduje novelizacija. Še mnogo bolj nego v dravski banovini, občutijo učitelji v drugih banovinah težkoče, ki jih povzročajo vzdrževanje narodnih šol. Ponekod ne dobijo šole niti najmanjše dotacije in zato so prisiljeni mnogi

učitelji, da kupujejo iz lastnih sredstev najnujnejše šolske potrebnosti. To da misliti. V zadnjem času se je pričelo resno razpravljati o tem, da bi se preneslo vzdrževanje šol iz občin na banovine.

Predlogi k finančnemu zakonu.

Sekcija kakor tudi izvršni odbor sta sestavila predloge za finančni zakon za leto 1936-37. V teh predlogih so iznešene vse najvažnejše zahteve učiteljstva. Med drugim je tudi iznešena naša zahteva po uvedbi modernega disciplinskega postopka za učiteljstvo. Izgleda, da so se meročajni krogi uverili, da je tak disciplinski postopek, kakršnega ima učiteljstvo, nemogoč. Nimamo pravice zagovornika, nimamo pravice priziva itd. Sedaj se namerava uvesti za učiteljstvo disciplinski postopek, ki je uzakonjen za obče upravne uradnike. Ta postopek je celo mnogo boljši od uradniškega in predvideva tudi banovinska disciplinska sodišča in priziv na upravno sodišče in državni svet. Za učiteljstvo naj bi se ta postopek spremenil le v toliko, da bi bili člani razsodišča učitelji, odnosno zastopniki prosvetnih oblasti in ne zastopniki upravnih oblasti. V zadnjem času je dobilo JUU svojega člana v vrhovnem disciplinskem sodišču ministrstva prosvete.

Vprašanje učiteljic ženskih ročnih del smo načeli že nešteto krat in tudi tokrat je predlagalo združenje na odločujočih mestih, da se jim končno vendarle prizna zvanje. Amandman, vsebujejo določbe, ki bi ustrezale tem našim željam, je predložen.

V zadnjem času je postalo aktualno tudi vstetje let učiteljem, ki so služili na Ciril Metodovih šolah in na šolah bivših verskih avtonomij. Tudi v tem pogledu je bil predložen poseben amandman.

Glede šolskega nadzorstva je bilo govora tudi v glavnem prosvetnem svetu. Prevladalo je načelo naj bi se vzgoja šolskih nadzorov prenesla na višje pedagoške šole, a od tega naj bi se ne izključevali tudi oni, ki imajo dolgoletno prakso v šolskem in pedagoškem delu.

Učni načrti.

Za razvoj našega šolstva so nujno potrebni učni načrti. Sedanji učni načrti za osnovno, kakor tudi za višjo narodno šolo ne ustrezajo potrebam šolstva. Učiteljstvo uvideva potrebo po modernih učnih načrtih in zaradi tega je izvršni odbor razpisal nagrade za najboljše načrte za osnovno šolo. Na zadeven razpis, ki je bil priobčen v predzadnji številki »Učiteljskega tovariša«, opozori posebej in apelira, da bi članstvo v čim večjem številu sodelovalo pri sestavi učnih načrtov.

Monopolizacija učnih knjig.

Vprašanje monopolizacije učnih knjig se v zadnjem času razpravlja v javnosti. Kljub vsestranskemu prizadevanju pa je to vprašanje še vedno odprto. Gospod minister prosvete vztraja na monopolu. Toda izvedba tega bo naletela na silne težkoče, ki so finančnega značaja. Za izvedbo zakona o monopoliziranju knjig je potrebno precej denarjev. Ker bo o vprašanju natančneje poročal tov. Kumelj se tov. predsednik ne spušta v detajle.

Internacionalni učiteljski kongres.

Po kratkem poročilu o sistemizaciji službenih mest, ki zaenkrat še ni aktualna, poročal tov. predsednik tudi o kongresu Internacionalne zveze učiteljskih združenj iz Pariza, ki bo letos v Beogradu. Izvršni odbor je že izposloval pristanek prosvetnega in zunanjega ministrstva. V zvezi s tem kongresom bo prirejen tudi pedagoški teden. Ob tej priliki bodo predavali v Beogradu tudi razni pedagoški svetovnega slovesa.

VSEBINA:

Stanovska smer organizacije.

Predsedniški zbor JUU.

Telovadni tečaj za učiteljice.

LISTEK: Kuferari.

Splošne vesti. — Listi o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naša gospodarska organizacija. — Učiteljski pevski zbor JUU. — Šolski radio. — Stanovska organizacija JUU. — Novosti na knjižnem trgu.

TAJNIKOVO POROČILO.

Po izvajanjih tov. Dimnika je poročal tajnik sekcije tov. Kumelj, ki se je dotaknil vseh najaktualnejših vprašanj sekcije. Oporočal je predsednika na pravočasno pošiljanje članskih izkazov in seznamov neorganiziranega učiteljstva, ki naj jih društva vsako leto redno pošiljajo ob začetku šolskega leta. Ako nima sekcija teh izkazov se večkrat dogodi, da dela tudi za nečlane, dasi ji zelo primanjkuje časa za izvrševanje vseh tekočih poslov. Potrebno je, da društva takoj odgovarjajo na vse okrožnice ter izvršujejo njihove določbe. Omenja, da nekatera društva še niso poslala seznama zadolžnikov in prav tako ne predlogov k nekaterim drugim okrožnicam. Nadalje je opozoril društvene predsednike na okrožnico, tičočo se ureditve razmer v savski banovini, ki naj jo društvena zborovanja razmotrivajo in naj po možnosti ugodijo prošnji.

V nadaljnjem svojem poročilu omenja tudi glavne predloge sekcije za letošnji finančni zakon, kar je bilo društvom že javljeno potom okrožnice.

Mnogo si mora sekcija prizadevati za ureditev vprašanja vstetja službenih let kontraktualnim učiteljem, ki so bili sprejeti v državno službo. Ker se mnogim osporavajo službena leta, ima sekcija mnogo dela za sestavljanje prizivov na državni svet.

Sekcija je prejela več sklepov in predlogov in je, upoštevajoč želje in položaj članstva, naredila posebno vlogo, da naj bi se kuluk ukinil.

Še o monopolizaciji šolskih knjig.

Tega vprašanja se je dotaknil v svojih izvajanjih tudi tov. Kumelj. Ker je bila na dnevnem redu posebna točka predvidena za razpravo o tem vprašanju, se je po soglasnem sklepu združenja ta točka s tajniškim poročilom. Tov. Kumelj je k vprašanju izvajal sledeče misli: Učiteljstvo ima slabe izkušnje z monopoliziranimi zvezki. Ti so slabše opremljeni od zvezkov privatnih izdaj, ne ustrezajo sodobnim pedagoškim zahtevam, so dražji in je tudi njihova nabava otežkočena. Združenje se je prav zaradi teh dejstev potegovalo, da se monopol na šolske zvezke ukine. Iz istih razlogov smo proti monopolizaciji šolskih knjig. Šolski zakon predvideva namreč koncentracijo in princip domorodnosti. Zakon o monopolizaciji šolskih knjig pa tega ne upošteva. Objavljeni natečaj predvideva tudi knjige, ki jih doslej v osnovni šoli nismo uporabljali, kar znači podražitev in ne pocenitev šolanja.

Poudariti je tudi potrebno, da je zakon o monopolizaciji knjig starejšega datuma nego zakon o narodnih šolah. Ker ima zadnji določbe, ki nasprotujejo bistvu unifikacije, nastane vprašanje, ali je ta zakon o monopolu še v veljavi. Šolski zakon predvideva ureditev učnih načrtov in šole na to uvedbo enotnih učbenikov. Ugotoviti pa je treba, da doslej še nimamo perfektnih učnih načrtov.

V zvezi s temi izvajani omenja tudi prepad med osnovno in srednjo šolo. V nadaljnjih izvajanjih pa se dotakne predvsem pravne, praktične in pedagoške strani monopolizacije učnih knjig. Sekcija za dravsko banovino deluje na to, da bi se ukinil natečaj in zakon o monopolizaciji šolskih knjig in učil.

STALIŠČE SEKCIJE DO MONOPOLIZACIJE.

Po poročilu o delu sekcije za ukinitve monopola na šolske knjige, sprejme predsedniški zbor sledeči sklep:

Opirajoč se na določbe zakona o monopolizaciji učnih knjig in učil, je izdalo ministrstvo prosvete meseca januarja 1935, natečaj za učne knjige. Zakon nam določa kot predpogoj za natečaj predhodno izenačenje učnih načrtov vseh šol in določa konec decembra 1929, za skrajni rok prvega natečaja. Doslej učni načrti še niso izenačeni in tudi natečaj še ni izšel v označenem roku, marveč pet let pozneje. Natečaj določa za narodne šole celo vrsto novih knjig za predmete, za katere se doslej niso uporabljale in so nepo-